

ACCESUL LA SERVICIILE STOMATOLOGICE A COPIILOR CU DIZABILITĂȚI NEUROPSIHICE (paralizie cerebrală, sindrom Down, autism)

Lucia MURZAC

Scopul: Analiza accesului la serviciile stomatologice a copiilor cu dizabilități neuropsihice (paralizie cerebrală, sindrom Down, autism) pentru elaborarea unor recomandări de îmbunătățire a condițiilor de respectare a dreptului la sănătatea orală a acestor copii.

Obiectivele: Analiza experienței, practicilor și recomandărilor internaționale, precum și a contextului național privind organizarea accesului copiilor cu dizabilități neuropsihice la serviciile stomatologice; evaluarea opiniei părinților copiilor cu dizabilități neuropsihice din perspectiva accesibilității serviciilor stomatologice; evaluarea opiniilor medicilor stomatologi cu privire la organizarea accesibilității serviciilor stomatologice acordate copiilor cu dizabilități neuropsihice; elaborarea unor recomandări pentru îmbunătățirea accesului la serviciile stomatologice a copiilor cu dizabilități neuropsihice.

Materiale și metode: Tipul studiului: mixt. Studiul cantitativ: **descriptiv, transversal** – prin aplicare de chestionar cu întrebări deschise. Eșantionul studiului: 193 de părinți ai copiilor cu dizabilități și 221 de medici stomatologi. Componenta calitativă: **interviuri semi-structurate** cu părinții copiilor cu dizabilități neuropsihice (10 interviuri). *Metodele studiului:* sociologică, matematică, comparativă, grafică, analitică, descriptivă.

Rezultate obținute: Mai mult de 1/3 din părinți consideră că disponibilitatea serviciului este discriminatorie pentru copiii cu nevoi speciale, iar serviciul este inaccesibil comparativ cu copiii fără dizabilități. Printre barierele de acces la serviciile stomatologice menționate de către părinți au fost: distanța de deplasare (78 % respondenți din centrele raionale și zonele rurale), lipsa lifturilor și incomoditatea pantelor de acces (73 %), timpul îndelungat de așteptare a programării. Circa 2 din 5 respondenți indică că s-au adresat târziu la stomatolog (începând cu vârsta de 4 ani a copilului). Jumătate din părinți nu se adresează la medic pentru vizitele profilactice a cavității orale a copilului. Nu au un specialist la care se adresează în mod regulat 68 % din părinții copiilor cu dizabilități din mediul rural. Tratamentul stomatologic sub anestezie generală este disponibil doar în municipiul Chișinău. Tratamentul de reabilitare a cavității bucale sub anestezie generală pentru copiii cu grad sever de dizabilitate este disponibil doar la spitalul privat „MedPark”.

Printre barierele financiare de acces la servicii au fost menționate costurile majore a serviciilor stomatologice, acoperite total sau parțial de către părinți în cadrul clinicilor private și

publice. Finanțarea insuficientă din partea CNAM a serviciului stomatologic pentru copii cu nevoi speciale a fost raportată de către 94 % medici stomatologi. Circa 1/4 din specialiști (cu stagiul de muncă cuprins între 10-20 ani) se consideră indisponibili pentru de a trata copii cu dizabilități. Necesitatea și utilitatea formării suplimentare a fost menționată de 1/2 din medicii participanți la studiu.

Concluzii: În studiu a fost stabilită prezența unor lacune majore în ceea ce privește disponibilitatea, accesibilitatea, acceptabilitatea și calitatea serviciilor stomatologice pentru copii cu nevoi speciale. Pentru creșterea disponibilității serviciilor stomatologice, inclusiv a celor care necesită anestezie generală, conform sugestiilor medicilor e nevoie de mărirea numărului de cabinete din sectorul public și privat, dotate cu aparataj necesar și medici anesteziologi angajați, inclusiv implementarea unor cursuri de formare continuă a stomatologilor în domeniul sănătății orale a copiilor cu nevoi speciale.

Cuvinte cheie: copii cu dizabilități neuropsihice, servicii stomatologice, acces.

INFLUENȚA PANDEMIEI COVID 19 ASUPRA CONSUMULUI DE ALCOOL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Veaceslav GUȚU

Scopul: Evaluarea impactului măsurilor întreprinse pe perioada pandemiei COVID-19 asupra consumului de alcool pentru elaborarea unor recomandări care vor fi aplicate la fundamentarea documentelor de politici naționale cu referință la reducerea consumului de alcool.

Obiectivele: Studiarea situației privitor la consumul de alcool în Republica Moldova; evaluarea influenței măsurilor restrictive întreprinse în perioada pandemiei COVID-19 asupra consumului de alcool în RM; analiza comparativă a rezultatelor obținute în cadrul studiului dat cu rezultatele internaționale privind consumul de alcool în perioada pandemiei COVID-19; elaborarea unor concluzii și recomandări pentru documentele de politici naționale cu referință la reducerea consumului de alcool.

Materiale și metode: A fost realizat un studiu cantitativ, descriptiv, transversal. Ca instrument de cercetare a fost utilizat un chestionar cu întrebări de tip închis și deschis, elaborat în interesul studiului de către Universitatea Tehnică din Dresden (Technische Universität Dresden, Germania) și Spitalul Clinic de Barcelona (Hospital Clínic de Barcelona, Spania). Chestionarul nu conține întrebări privitor la datele cu caracter personal ale participanților, prin urmare